

ANA TEMA¹

6. Madde (Medeni Hukuk)

Avrupa Birliği Adalet Divanı'na Ön Başvuruda Bulunulmasının Ret Gerekçelerini Gösterme Yükümlülüğü

(Son güncelleme: 31/08/2024)

Giriş

Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi yerel mahkemelerin kararları için gerekçe sunmasını gerektirir. Buna göre, yerel mahkemelerin, bir ön sorunu başka bir ulusal veya uluslararası makama havale etmeyi reddettikleri her türlü karar için, yürürlükteki hukuk ışığında gerekçe gösterme yükümlülüğü vardır (*Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, 2011, § 60).

Avrupa Birliği (AB) üye Devletlerinde, ulusal bir mahkeme önünde derdest halde olan bir davada özellikle Anlaşmaların, AB Temel Haklar Şartının veya AB kurumları tarafından alınan tedbirlerin yorumlanmasına ilişkin bir sorunun ortaya çıkması halinde, söz konusu mahkeme konuyu ön karar için Avrupa Birliği Adalet Divanı'na ("ABAD") götürebilir. Ulusal bir son derece mahkemesi önündeki bir davada böylesine bir sorunun ortaya çıkması halinde, ilgili mahkemenin *Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın* 267. maddesine göre meseleyi ön karar için ABAD'a yönlendirmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, son derece mahkemelerinin AB hukuku kapsamındaki yükümlülükleri mutlak değildir. *Cilfit*² kararında ABAD, ulusal mahkemelerin bir soruyu aşağıda belirtilen üç durumda ABAD'a yönlendirmesi gerekmediğini açıklamıştır: (i) yöneltilen sorunun dava ile bağlantılı olmadığı tespit edilmesi durumunda, (ii) söz konusu AB hukuku hükmünün hâlihazırda ABAD tarafından yorumlanmış olması durumunda veya (iii) Topluluk hukukunun doğru şekilde uygulanmasının makul bir şüpheye yer bırakmayacak kadar açık olması durumunda.

Mevcut içtihattan derlenen ilkeler

- Sözleşme, bir davanın ulusal bir mahkeme tarafından ön karar için ABAD'a yönlendirilmesine ilişkin herhangi bir hakkı güvence altına almamaktadır (*Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, 2011, § 57; *Baydar/Hollanda*, 2018, § 39; *Sanofi Pasteur/Fransa*, 2020, § 69).
- Bununla beraber Mahkeme, bir mahkemenin böyle bir yönlendirme talebini reddetmesinin, belirli durumlarda yargılamaların adilliğini ihlal edebileceği ihtimalini göz ardı etmemektedir. Aynı durum, reddin keyfi olduğunun ispatlanması durumunda yani geçerli kuralların, ön başvuru ilkesine yönelik herhangi bir istisna veya alternatif sunmamasına rağmen bir reddin söz konusu olduğu, reddin kurallarda öngörülenler dışındaki gerekçelere dayandığı ve bu

¹ Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece **Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı'nın** sorumluluğu altındadır.

² 6 Ekim 1982 tarihli Adalet Divanı kararı *CILFIT/Ministero della Sanità*, C-283/81, EU:C:1982:335; ayrıca bk., 6 Ekim 2021 tarihli ABAD Büyük Dairesi kararı, *Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799.

kurallar gereğince usulüne uygun bir şekilde gerekçelendirilmediği durumlarda da geçerlidir (*Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, 2011, § 59).

- Bu durum, kararlarına karşı ulusal kanunlarda herhangi bir kanun yolu bulunmayan ve kendilerine yöneltilen AB hukukunun yorumlanmasına ilişkin bir ön soruyu ABAD'a yönlendirmeyi reddeden ulusal mahkemelerin, ABAD içtihadında öngörülen istisnalar ışığında ret gerekçelerini belirtmek durumunda oldukları anlamına gelmektedir (*Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, 2011, § 62; *Sanofi Pasteur/Fransa*, 2020, § 70).
- Mahkemenin bu bağlamda Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine yönelik bir ihlal şikâyetini ele alması durumunda, görevi söz konusu reddin usulüne uygun bir şekilde gerekçelendirildiğini güvence altına almaktır. Bununla birlikte, bu doğrulamaların eksiksiz bir şekilde yapılması gerekirken, ilgili kanunun yorumlanması veya uygulanmasında yerel mahkemeler tarafından yapılmış olabilecek hataları incelemek Mahkemenin görevi değildir (*Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, 2011, §§ 60-61; *Sanofi Pasteur/Fransa*, 2020, § 69).
- Bir ulusal mahkemenin gerekçe sunma yükümlülüğünü yerine getirip getirmediği sorusu, yalnızca Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde öngörülen görevin amacı ve yargılamanın bütünü dikkate alınarak (*Harisch/Almanya*, 2019, § 42) davanın koşulları (*Baydar/Hollanda*, 2018, § 40) ışığında belirlenebilir.
- Dolayısıyla, bir üst ulusal mahkemenin, temelde önemli bir meseleyi gündeme getirmedeği veya başarı şansı bulunmadığı için bir talebi özet gerekçeyle reddetmesi durumunda, söz konusu mahkemenin bu bağlamda sunulan bir yönlendirme talebini açıkça ele almaması kabul edilebilirdir (*Baydar/Hollanda*, 2018, § 42). Aynı durum, başvurunun kabul edilebilirlik şartlarını sağlamadığı için kabul edilemez bulunduğu durumlarda (*Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon ve Karagiorgos/Yunanistan* (k.k.), 2017, § 47) veya ön karar alma talebinin yeterince savunulmadığı durumlarda veya böyle bir talebin yalnızca geniş veya genel terimlerle oluşturulması durumlarında da (*John/Almanya* (k.k.), 2007) geçerlidir. Bu gibi durumlarda, öngörülen sorulara verilecek cevapların, her ne olursa olsun, davanın sonucuna herhangi bir etkisi olmayacaktır (*Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon ve Karagiorgos/Yunanistan* (k.k.), 2017, § 47).
- *Cilfit* kriterleri kapsamında bir ön karar talebinin reddedilmesinin sebepleri, söz konusu mahkeme tarafından verilen kararın geri kalanının gerekçesinden (*Krikorian/Fransa* (k.k.), 2013, §§ 97-99) veya alt derecedeki mahkemelerin kararlarında verilen gerekçelerden (*Harisch/Almanya*, 2019, §§ 37-42) çıkarılabilir.

Kayda değer örnekler

- *John/Almanya* (k.k.), 2007 – başvuranların, ABAD'a ön başvuruda bulunma talebine ilişkin açık ve net gerekçeler sunma yükümlülüğü.
- *Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, 2011 – ulusal mahkemelerin bir ön soruyu ABAD'a yönlendirmeyi reddettiği her türlü karar için uygulanabilir kanun ışığında gerekçe sunma yükümlülüğü ilkesi.
- *Vergauwen ve Diğerleri/Belçika* (k.k.), 2012 – ulusal mahkemelerin ABAD'a ön soru yöneltmeyi reddetmek için gerekçe sunma yükümlülüğüne uyması örneği.
- *Baydar/Hollanda*, 2018 – ABAD'a ön başvuru talebini açıkça ele almaksızın, bir şikâyetin özet gerekçe kullanılarak reddedilmesinin kabulü.
- *Harisch/Almanya*, 2019 – mahkeme kararları için gerekçe sunma yükümlülüğünün amacına ve yargılamalara bir bütün olarak gereken önemin verilmesi: ön başvuru talebinin reddedilme gerekçelerinin, alt mahkemeler tarafından sunulan gerekçelerden çıkarılabilmesi.
- *Sanofi Pasteur/Fransa*, 2020 – Ön karar talebinin iç hukukun gerekliliklerine uygun olarak çok kesin bir şekilde ifade edilmiş olması ve temyiz başvurusunun kabul edilemez veya savunulabilir gerekçelerden yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmemiş olması koşuluyla,

ulusal mahkemenin davanın koşulları ışığında ABAD'ın *Cilfit* kararında öngörülen üç durumdan birine açıkça atıfta bulunma yükümlülüğü

Genel ilkelerin özeti

- Genel ilkeler: *Baydar/Hollanda*, 2018, §§ 39-44; *Sanofi Pasteur/Fransa*, 2020, §§ 68-71.

Diđer atıflar

İçtihat rehberleri:

- Mahkemenin içtihadında Avrupa Birliği Rehberi
- 6. Madde Rehberi (Medeni Hukuk) - Adil yargılanma hakkı

KİLİT İÇTİHAT ATIFLARI

Emsal davalar:

- *Ullens de Schooten ve Rezabek/Belçika*, no. 3989/07 ve 38353/07, 20 Eylül 2011 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediđi);
- *Baydar/Hollanda*, no. 55385/14, 24 Nisan 2018 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediđi);
- *Sanofi Pasteur/Fransa*, no. 25137/16, 13 Şubat 2020 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali).

Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki diğer davalar:

- *Moosbrugger/Avusturya* (k.k.), no. 44861/98, 25 Ocak 2000 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *John/Almanya* (k.k.), no. 15073/03, 13 Şubat 2007 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Vergauwen ve Diğerleri/Belçika* (k.k.), no. 4832/04, 10 Nisan 2012 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Stichting Mothers of Srebrenica ve Diğerleri/Hollanda* (k.k.), no. 65542/12, 11 Haziran 2013 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Ryon ve Diğerleri/Fransa* (k.k.), no. 33014/ 08 ve 5 diğer başvuru, 15 Ekim 2013 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Krikorian/Fransa* (k.k.), no. 6459/07, 26 Kasım 2013 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Dhahbi/İtalya*, no. 17120/09, 8 Nisan 2014 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali)
- *Schipani ve Diğerleri/İtalya*, no. 38369/09, 21 Temmuz 2015 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali);
- *Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon ve Karagiorgos/Yunanistan* (k.k.), no. 29382/16 ve 489/17, 9 Mayıs 2017 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Somorjai/Macaristan*, no. 60934/13, 28 Ağustos 2018 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Harisch/Almanya*, no. 50053/16, 11 Nisan 2019 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediđi)
- *Baltic Master LTD/Litvanya* [Komite], no. 55092/16, 16 Nisan 2019 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali);
- *Ogieriakhi/İrlanda* (k.k.) [Komite], no. 57551/ 17, 30 Nisan 2019 (6 § 1 madde: kabul edilemez açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Repevirág Szövetkezet/Macaristan*, no. 70750/14, 30 Nisan 2019 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediđi)
- *Bley/Almanya* (k.k.), no. 68475/10, 25 Haziran 2019 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Quintanel ve Diğerleri/Fransa* (k.k.) [Komite], no. 12528/ 17 ve 14 diğer başvuru, 17 Haziran 2021 (6 § 1 madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun olma);
- *Bio Farmland Betriebs S.R.L./Romanya*, no. 43639/17, 13 Temmuz 2021 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali)
- *Rutar ve Rutar Marketing d.o.o./Slovenya*, no. 21164/20, 15 Aralık 2022 (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali);
- *Georgiou/Yunanistan*, no. 57378/18, 14 Mart 2023(Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali)